

Uzņēmējdarbības tendences Preiļu novadā

Aizvadītajā gadā Latvijā reģistrēti 8826 jauni uzņēmumi, kas ir zemākais rādītājs kopš 2004. gada, liecina Lursoft apkopotā informācija.

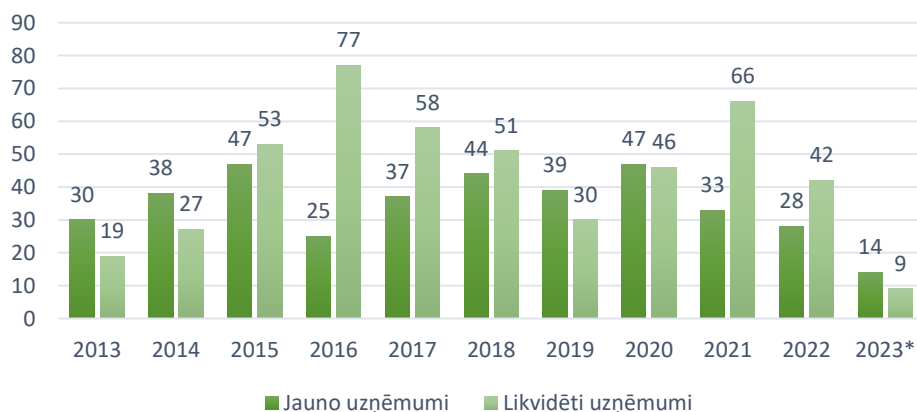
Līdz ar Covid-19 pandēmiju Latvijā samazinājās jaunu uzņēmumu reģistrēšanas aktivitāte, kā rezultātā 2020. gadā bija par 14,4% jauno uzņēmumu mazāk nekā gadu iepriekš. Aizpērn jaunreģistrēto uzņēmumu skaits atkal piesardzīgi palielinājās, savukārt 2022. gads dinamikā nesis kārtējo kritumu. Lursoft apkopotie dati parāda, ka 2022. gadā reģistrēts par 401 jaunu uzņēmumu mazāk nekā gadu iepriekš. Vienlaikus samazinājies arī likvidēto uzņēmumu skaits. Ja 2021. gadā Latvijā likvidēti 14157 uzņēmumi, tad pērn – 10959.

Preiļu novadā pēdējos divus gadus novērota negatīva tendence ar sarūkošu jauno uzņēmumu skaitu, papildu tam, jaunreģistrēto uzņēmumu novadā bijis mazāk nekā likvidēto.

Pagājušajā gadā Preiļu novadā likvidēti 42 uzņēmumi, bet reģistrēti jauni – 28. Lielākais likvidēto uzņēmumu skaits analizētajā periodā reģistrēts 2016. gadā, kad likvidēti 77 uzņēmumi.

Analizējot datus par laika posmu no 2013. gada, redzams, ka vien 2013., 2014., 2019 un 2020. gadā jaunreģistrēto uzņēmumu bijis vairāk nekā likvidēto. Ņemot vērā pašreizējo tendenci, ka likvidēto uzņēmumu skaitam ir tendence sarukt, paredzams, ka arī 2023. gads tiks noslēgts ar pozitīvu bilanci, kas nozīmē, ka likvidēto uzņēmumu novadā būs mazāk nekā jauno. Par šādu tendenci norāda arī pirmā pusgada dati, kad Preiļu novadā reģistrēti 14 jauni uzņēmumi, kamēr likvidēti – 9.

Uzņēmumu reģistrēšanas un likvidēšanas dinamika Preiļu novadā

Kopumā pēdējo desmit gadu laikā Preiļu novadā reģistrēti 368 jauni uzņēmumi, bet likvidēti – 469. Tas nozīmē, ka laika periodā kopš 2013.gada faktiskais uzņēmumu skaits Preiļu novadā samazinājies par 101.

Patlaban Preiļu novadā reģistrēti 1324 uzņēmumi, no kuriem 56,12% ir zemnieku saimniecības, bet vēl teju trešdaļa (32,02%) – sabiedrības ar ierobežotu atbildību.

Visbiežāk, ko apliecina arī augstais zemnieku saimniecību īpatsvars, uzņēmumi Preiļu novadā izvēlējušies savu darbību saistīt ar kādu no lauksaimniecības apakšnozarēm, tāpat arī novadā reģistrēts liels skaits mazumtirdzniecības un taksometru pakalpojumu uzņēmumu.

Populārākās uzņēmējdarbības nozares Preiļu novadā:

- Jauktā lauksaimniecība;
- Mazumtirdzniecība;
- Graudaugu (izņemot rīsu), pākšaugu un eļļas augu sēklu audzēšana;
- Taksometru pakalpojumi;
- Piena lopkopība.

Jānorāda, ka jauktā lauksaimniecība, kas ir skaitliski plašākā nozare Preiļu novadā, ierindojas arī otrajā vietā starp nozarēm ar lielāko apgrozījumu. Lursoft izpētījis, ka jauktās lauksaimniecības uzņēmumi 2022. gadā kopā apgrozījuši 13,66 milj. EUR. Jāņem gan vērā, ka ne visi uzņēmumi ir iesnieguši jaunākos gada pārskatus, līdz ar to topā iespējamās izmaiņas.

Lielākais apgrozījums Preiļu novadā pērn bijis piena pārstrādes un siera ražošanas nozarei, kas pateicoties AS “Preiļu siers”, kas arī ir vienīgais šīs nozares uzņēmums novadā.

Lielākās uzņēmējdarbības nozares Preiļu novadā pēc kopējā apgrozījuma 2022.gadā:

1. Piena pārstrāde un siera ražošana: 77,75 milj. EUR;
2. Jauktā lauksaimniecība: 13,66 milj. EUR;
3. Zāģēšana, ēvelēšana un impregnēšana: 13,61 milj. EUR;
4. Mazumtirdzniecība nespécializētajos veikalos, kuros galvenokārt pārdod pārtikas preces, dzērienus vai tabaku: 9,31 milj. EUR;
5. Degvielas mazumtirdzniecība degvielas uzpildes stacijās: 7,85 milj. EUR.

Lursoft izpētījis, no visiem Preiļu novadā reģistrētajiem uzņēmumiem ārvalstu ieguldījumus pamatkapitālam piesaistījuši 18 komersanti. Ārvalstu investoru kopējais ieguldījums novadā reģistrēto uzņēmumu pamatkapitālos veido 386,75 tūkst. EUR, kas to pēc uzkrāto ārvalstu ieguldījuma pamatkapitālos starp visām Latvijas pašvaldībām ierindo 42.vietā, blakus Ludzas un Varakļānu novadiem.

Vairāk nekā pusi no uzkrātā ārvalstu ieguldījuma apjoma Preiļu novada uzņēmumos veido dāņu CLIPPER AS ieguldījums SIA “VS TEKS” pamatkapitālā (223,62 tūkst. EUR). Trikotāžas izstrādājumu ražotājs SIA “VS TEKS” aizvadītajā gadā apgrozīja 1,29 milj. EUR, gadu noslēdzot ar 9 tūkst. EUR lieliem zaudējumiem. Lursoft dati rāda, ka

uzņēmumā pērn bija nodarbināti 96 darbinieki. Jānorāda, ka kopumā Preiļu novada uzņēmumu pamatkapitālos reģistrēti ieguldījumi no 12 dažādām valstīm. Visapjomīgākie – no Dānijas (241,84 tūkst. EUR) un Kipras (106,72 tūkst. EUR).

Apgrozījums aug

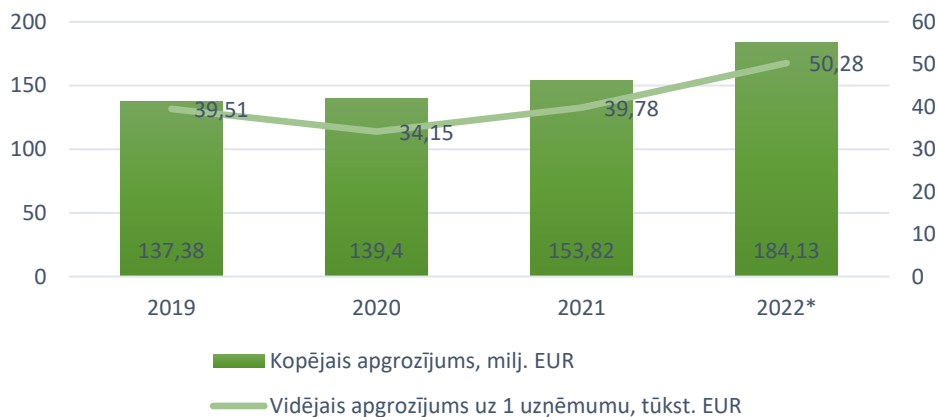
Lai gan pētījuma sagatavošanas brīdī vairāki Preiļu novada uzņēmumi vēl nebija iesnieguši pārskatus par 2022. gadu, tostarp arī iepriekšējo gadu TOP uzņēmumi, gan kopējā apgrozījuma, gan arī vidējā apgrozījuma rādītājs turpina uzrādīt augšupeju.

Lursoft dati rāda, ka 2022. gadā Preiļu novada uzņēmumi kopā apgrozījuši vairāk nekā 184 milj. EUR, kas ir par 19,7% vairāk nekā gadu iepriekš. Ņemot vērā, ka pētījuma sagatavošanas brīdī pārskatus nebija iesnieguši vairāki uzņēmumi, kuru apgrozījums vēl gadu iepriekš pārsniedza 1 milj. EUR, piemēram, SIA “ELTEX”, SIA “Rušonas muiža” u.c., paredzams, ka kopējā apgrozījuma rādītājs vēl ievērojami pieaugs.

Izmaiņas sagaida arī vidējā apgrozījuma rādītāju uz vienu uzņēmumu, kas 2022. gadā Preiļu novadā palielinājās līdz 50,28 tūkst. EUR uz vienu uzņēmumu. Salīdzinot ar gadu iepriekš, tas ir pieaugums par 26,4%.

Pētījuma sagatavošanas brīdī pārskatus par 2022. gadu iesnieguši 363 Preiļu novada uzņēmumi. Lursoft izpētījis, ka šo uzņēmumu kopējais apgrozījums pērn, attiecinoši pret 2021. gadu, audzis par 30,3%.

Preiļu novadā reģistrēto uzņēmumu apgrozījuma dinamika

Pētījuma sagatavošanas brīdī Lursoft pieejami dati par 23 uzņēmumiem Preiļu novadā, kas 2022. gadā apgrozījuši vairāk nekā 1 milj. EUR. Līderis to vidū ir AS “Preiļu siers”, kura apgrozījums pēdējā gada laikā audzis par 32,68%, palielinoties līdz 77,75 milj. EUR.

Iesniegtajā vadības ziņojumā AS “Preiļu siers” norādījis, ka 2022. gadā iepirkti 123,2 tūkst. t piena, 9,7 tūkst. t vājpiena, saražojot 11,6 tūkst. t siera un 6,7 tūkst. t sūkalu pulvera.

“Nododot ekspluatācijā sūkļu pulvera ražotni, uzņēmums ir atrisinājis svarīgāko vides aizsardzības prasību – nepiesārņot vidi ar ražošanas atkritumiem –, savukārt jaunā tvaika katla uzstādīšana ļauj būtiski samazināt dabas gāzes patēriņu par vairāk nekā 60% un samazināt CO2 izmešu daudzumu” norādījis AS “Preiļu siers”, piebilstot, ka 2021. gadā uzņēmumā uzstādīts arī saules paneļu komplekts, savukārt 2022. gadā no ražotnes līdz attīrīšanas iekārtām uzsākta kanalizācijas sistēmas rekonstrukcija.

Stāstot par attīstības plāniem, AS “Preiļu siers” vadība norāda, ka viens no būtiskākajiem uzdevumiem uzņēmumā ir iekšējo vadība un procesu kontroles pilnveide, vienlaikus vissvarīgākais uzņēmuma attīstībai ir kāpināt izejvielas iepirkuma apjomus, saglabāt piena pārstrādes līdera un vadošā industriālo piena produktu ražotāja pozīcijas Latvijā.

Ievērojams apgrozījuma pieaugums pērn reģistrēts arī otrajā vietā esošajai SIA ražošanas komercfirma “VEGA P”, liecina Lursoft dati. Salīdzinot ar gadu iepriekš, 2022. gadā degvielas mazumtirdzniecības, sīkā autoremonta un automazgāšanas pakalpojumu sniedzēja “VEGA P” apgrozījums audzis par 35,15%, sasniedzot 7,85 milj. EUR.

Trešais lielākais apgrozījums 2022. gadā Preiļu novadā reģistrēts SIA “Agrofirma “Turība””. Uzņēmums savā vadības ziņojumā norādījis, ka aizvadītajā gadā tā darbību ietekmēja straujais cenu kāpums lopbarībai, izejvielām, degvielai, energoresursiem, tāpat arī ietekmi uz SIA “Agrofirma “Turība”” darbību atstājusi lielā nenoteiktība, kas saistīta ar karadarbību.

Salīdzinot ar gadu iepriekš, kad SIA “Agrofirma “Turība”” apgrozīja 4,34 milj. EUR, pērn tās apgrozījums audzis par 36,22% līdz 5,91 milj. EUR. Uzņēmums norādījis, ka tā ieņēmumus no piena lopkopības palielinājis ne tikai cenu kāpums, bet arī izslaukuma pieaugums. Uzņēmuma graudkopības apgrozījums 2022. gadā bijis stabils, savukārt cūkkopībā, kas ir viena no SIA “Agrofirma “Turība”” pamatnozārēm, jau vairākus gadus pēc kārtas vērojams visu ražošanas izmaksu pieaugums, kamēr cūkgaļas cenas ir kritiski zemas, kas arī ietekmē cūkkopības nozares apgrozījumu. Uzņēmums norādījis, ka tā 2020. gadā iesāktā jaunā korpusa būvniecība aizvien ir “iesaldēta”.

Vēl straujāks apgrozījuma kāpums nekā iepriekšminētajiem uzņēmumiem pērn bijis kokapstrādes uzņēmumam SIA “KONTAKTS-PREIĻI”, kas 2021. gadā apgrozīja 2,62 milj. EUR, bet aizvadītajā gadā – jau 5,53 milj. EUR. Iesniegtajā gada pārskatā skaidrots, ka SIA “KONTAKTS-PREIĻI” neatlaidīgi strādā pie jaunu iespēju izpētes konkurētspējas veicināšanai, meklē jaunus sadarbības partnerus un noieta tirgus. Viens no galvenajiem mērķiem uzņēmuma attīstībā ir iekšējo vadības un kontroles procesu uzlabošana un pilnveide. Lielu vērību SIA “KONTAKTS-PREIĻI” paredzējis veltīt arī darba drošības un vides aizsardzības pasākumiem.

TOP 5 lielāko uzņēmumu sarakstu noslēdz SIA “Preiļu slimnīca”, kas 2022. gadā apgrozīja 5,28 milj. EUR. Gada pārskatā norādīts, ka 2022. gadā slimnīcas diennakts stacionārā ārstējās 1448 pacienti, dienas stacionārā – 1311 pacienti, savukārt

ambulatorie pakalpojumi sniegti 11670 pacientiem. Aizvadītajā gadā SIA “Preiļu slimnīca” pieņemtas 412 dzemdības.

Jānorāda, ka pētījuma sagatavošanas brīdī pārskatu par 2022. gadu vēl nebija iesniedzis SIA “Eltex”, kas ar 4,13 milj. EUR apgrozījumu gadu iepriekš starp novada lielākajiem uzņēmumiem ierindojās 5. vietā.

Preiļu novada lielākie uzņēmumi pēc apgrozījuma 2022.gadā:

1. AS “Preiļu siers”: 77,75 milj. EUR;
2. SIA ražošanas komercfirma “VEGA P”: 7,85 milj. EUR;
3. SIA “Agrofirma “Turība””: 5,91 milj. EUR;
4. SIA “KONTAKTS-PREIĻI”: 5,53 milj. EUR;
5. SIA “Preiļu slimnīca”: 5,28 milj. EUR.

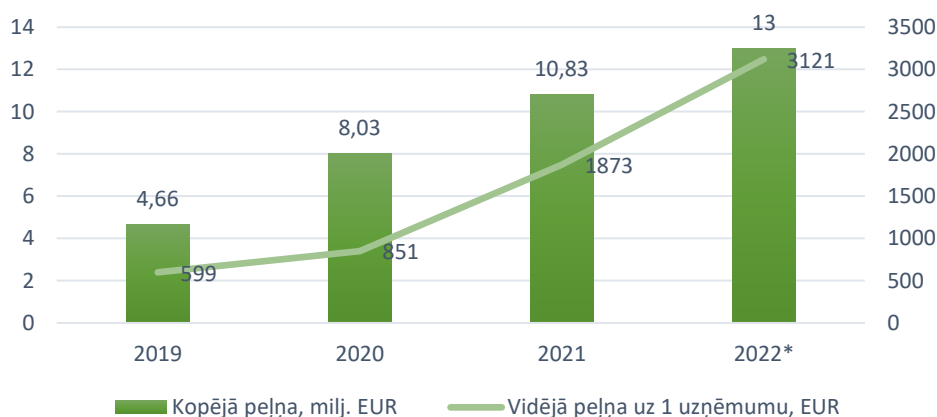
Peļņai pozitīva tendence

Lursoft izpētījis, ka tāpat kā ar apgrozījuma rādītājiem, arī peļņas rādītāji Preiļu novadā 2022. gadā turpinājuši pieaugt. Neskatoties uz to, ka pārskatus vēl nav iesnieguši visi novadā reģistrētie uzņēmumi, Preiļu novada uzņēmumu kopējā peļņa aizvadītajā gadā palielinājusies jau līdz 13 milj. EUR, kas ir par 20% vairāk nekā gadu iepriekš. Vēl straujāks pieaugums vērojams vidējam peļņas rādītājam uz vienu uzņēmumu, kas pērn sasniedzis 3121 eiro. Jānorāda, ka vidējais peļņas rādītājs uz vienu Preiļu novadā reģistrēto uzņēmumu kopš 2019. gada palielinājies vairāk nekā 5 reizes.

Lursoft izpētījis, ka ar peļņu, kas pārsniedz 1 milj. EUR, aizvadītajā gadā Preiļu novadā strādājuši divi uzņēmumi – AS “Preiļu siers” un SIA “KONTAKTS-PREIĻI”. Gadu iepriekš šo peļņas sliekšni pārsniedza vien AS “Preiļu siers”.

Vienlaikus jānorāda, ka novadā reģistrēti arī vairāk nekā 100 uzņēmumi, kuru gada rezultāts pērn bija zaudējumi. Ar vislielākajiem zaudējumiem 2022. gadā novadā strādājis pašvaldībai piederošais SIA “Preiļu saimnieks”. Uzņēmuma zaudējumi aizvadītajā gadā sasniedza 1,06 milj. EUR.

Preiļu novadā reģistrēto uzņēmumu peļņas dinamika

Novada lielākā pelnītāja, piena pārstrādes uzņēmuma AS “Preiļu siers” peļņa 2022. gadā augusi par 41,89%, liecina Lursoft apkopotā informācija. Pagājušo gadu AS “Preiļu siers” noslēdza ar 1,70 milj. EUR peļņu pēc nodokļu nomaksas.

Īpaši straujš peļņas kāpums aizvadītajā gadā bijis SIA “KONTAKTS-PREIĻI”, rāda Lursoft pieejamais uzņēmuma gada pārskats. Ja vēl 2021. gadā uzņēmums nopelnīja 282,21 tūkst. EUR, tad 2022. gadā tā peļņa pieauga jau līdz 1,23 milj. EUR. Lursoft Multi atskaites dati liecina, ka tas ir augstākais peļņas rādītājs visā SIA “KONTAKTS-PREIĻI” pastāvēšanas vēsturē.

Preiļu novada lielāko pelnītāju sarakstā atrodama arī SIA “Agrofirma “Turība””, kas 2022. gadā kāpinājusi savu apgrozījumu līdz 0,59 milj. EUR (+78,52% pret 2021. gadu), un Rožkalnu pagasta ZS “Šņepstu Jaunāres”. Lursoft aprēķinājis, ka saimniecības peļņas pieaugums pagājušajā gadā bijis 34,56%, rādītājam sasniedzot 0,58 milj. EUR. Iesniegtajā vadības ziņojumā norādīts, ka pieaugums veidojies galvenokārt pamatlīdzekļu pārdošanas rezultātā.

Neskatoties uz peļņas kritumu par 6,55%, Preiļu novada lielāko pelnītāju sarakstu 2022. gadā noslēdz SIA “Kankuļi Timber” ar nopelnītiem 0,57 milj. EUR. Šogad uzņēmums plāno attīstīt produkta ražošanu un tirdzniecību, iespēju robežās palielinot arī darbaspēka atalgojumu.

Preiļu novada lielākie uzņēmumi pēc peļņas 2022.gadā:

1. AS “Preiļu siers”: 1,70 milj. EUR;
2. SIA “KONTAKTS-PREIĻI”: 1,23 milj. EUR;
3. SIA “Agrofirma “Turība””: 0,59 milj. EUR;
4. Rožkalnu pagasta ZS “Šņepstu Jaunāres”: 0,58 milj. EUR;
5. SIA “Kankuļi Timber”: 0,57 milj. EUR.

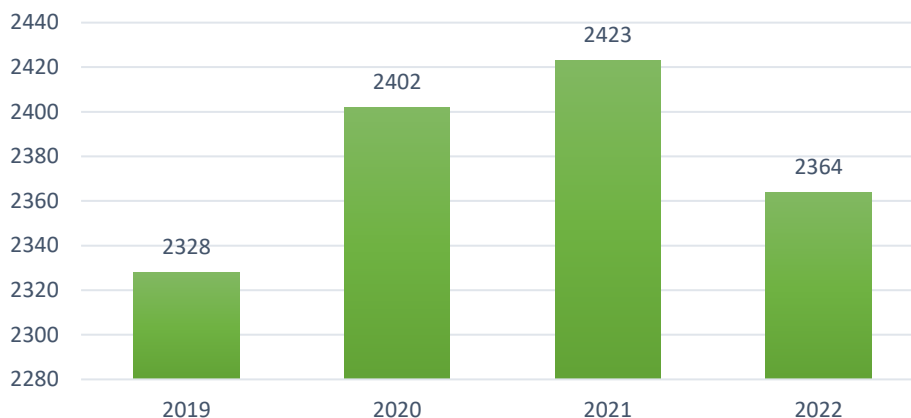
Vidējais nodarbināto skaits nemainīgs

Pēdējos gados nodarbināto skaits Preiļu novada uzņēmumos pakāpeniski audzis, taču, balstoties uz Valsts ieņēmumu dienesta publiskoto informāciju, 2022. gadā novērots darbinieku skaita kritums. Balstoties uz Valsts ieņēmumu dienesta publiskoto informāciju, 2021. gadā Preiļu novada uzņēmumos bija nodarbināti 2423 darbinieki, bet aizvadītajā gadā – 2364.

Vidējais nodarbināto skaits Preiļu novadā reģistrētajos uzņēmumos arī pērn saglabājies iepriekšējo gadu līmenī, tie bijuši vidēji 2 strādājošie uzņēmumā.

Balstoties uz Valsts ieņēmumu dienesta publicēto informāciju, 2022. gadā Preiļu novadā reģistrēti 45 uzņēmumi, kuros nodarbināti vismaz 10 darbinieki, no tiem četros uzņēmumos darbinieku skaits sasniedza 100 strādājošos.

Darbinieku skaits Preiļu novadā reģistrētajos uzņēmumos

Lursoft dati rāda, ka arī lielāko darba devēju saraksta galvgalī izvirzījies AS “Preiļu siers”, kas 2022. gadā nodarbināja 274 strādājošos. Vienlaikus Valsts ieņēmumu dienesta sniegtā informācija liecina, ka pēdējos gados nodarbināto skaits piena pārstrādes uzņēmumā sarucis. Tā, piemēram, 2019. gadā AS “Preiļu siers” nodarbināja 322 darbiniekus, 2020. gadā – 312, bet 2021. gadā – 298.

Tikmēr SIA “Preiļu slimnīca” darbinieku skaits 2022. gadā audzis, liecina Lursoft apkopotā informācija. Gan 2020., gan arī 2021. gadā slimnīcā strādāja 186 darbinieki, bet aizvadītajā gadā to skaits palielinājies līdz 194. Starp lielākajiem darba devējiem novadā ierindojas arī SIA “Preiļu saimnieks”, kas, balstoties uz Valsts ieņēmumu dienesta sniegto informāciju, pagājušajā gadā nodarbināja 126 darbiniekus.

SIA “Rušonas muiža” nodarbināto skaits aizvadītajā gadā samazinājies, liecina Lursoft apkopotie Valsts ieņēmumu dienesta dati. Tie rāda, ka 2021. gadā uzņēmumā strādājošo skaits strauji pieauga līdz 134 (+239,29%, salīdzinot ar 2020. gadu), taču pērn samazinājies līdz 100. Pārskatu par saimniecisko darbību 2022. gadā uzņēmums vēl nav iesniedzis.

Atšķirībā no SIA “Rušonas muiža”, nodarbināto skaits SIA “Agrofirma “Turība”” pēdējos gados saglabājies praktiski nemainīgs. Pērn uzņēmumā strādāja 93 darbinieki.

Preiļu novada lielākie darba devēji pēc vidējā darbinieku skaita 2022.gadā:

1. AS “Preiļu siers”: 274 darbinieki;
2. SIA “Preiļu slimnīca”: 194 darbinieki;
3. SIA “Preiļu saimnieks”: 126 darbinieki;
4. SIA “Rušonas muiža”: 100 darbinieki;
5. SIA “Agrofirma “Turība””: 93 darbinieki.

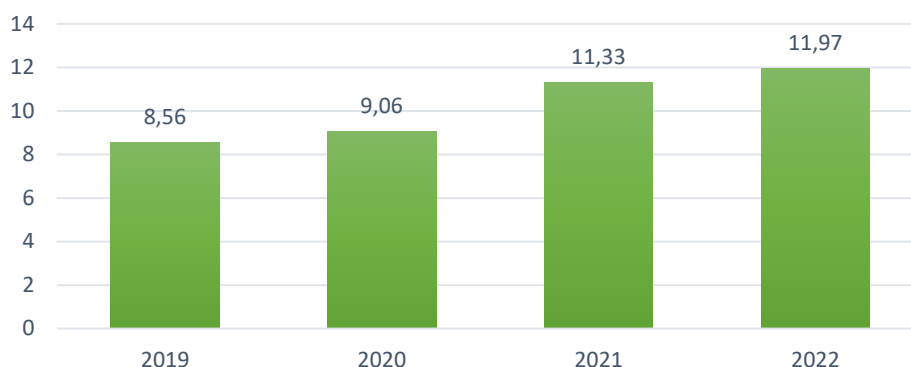
Samaksāto nodokļu apjoms audzis

Aizvadītajā gadā palielinājusies nodokļu summa, kuru Latvijā reģistrētie uzņēmumi iemaksājuši valsts kopbudžetā. Lursoft apkopotā VID informācija rāda, ka 2022. gadā uzņēmumi nodokļu iemaksās valsts kopbudžetā samaksājuši 9,86 miljardus eiro, tostarp 3,29 miljardus eiro valsts sociālās apdrošināšanas obligātajās iemaksās un 1,72 miljardus eiro iedzīvotāju ienākuma nodoklī.

Pērn augusi arī nodokļu summa, kuru valsts kopbudžetā iemaksājuši Preiļu novadā reģistrētie uzņēmumi. Ja 2021.gadā tie bija 11,33 milj. EUR, tad pērn – 11,97 milj. EUR, kas gada laikā ir pieaugums par 5,6%.

Pagājušajā gadā Preiļu novadā bijuši 26 uzņēmumi, kuru nodokļu iemaksu apmērs pārsniedzis 100 tūkst. EUR.

Preiļu novadā reģistrēto uzņēmumu nodokļu maksājumi valsts kopbudžetā, milj. EUR

Vienīgais uzņēmums novadā, kura nodokļu iemaksu apjoms valsts kopbudžetā 2022. gadā pārsniedza 1 milj. EUR robežu, ir SIA “Preiļu slimnīca”. Dati rāda, ka slimnīcas samaksāto nodokļu apmērs pagājušajā gadā audzis par 1,4%, sasniedzot 1,81 milj. EUR. No tiem 1,07 milj. EUR veidoja slimnīcas veiktās valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas un 0,59 milj. EUR – samaksātais iedzīvotāju ienākuma nodoklis.

Samaksāto nodokļu apjoms pagājušajā gadā audzis arī SIA “Agrofirma “Turība”” (+4,18%), SIA “Preiļu saimnieks” (+70,87%) un SIA “Agrolatgale plus” (+11,12%). Lursoft dati rāda, ka pērn lauksaimniecības tehnikas un to rezerves daļu mazumtirgotāja SIA “Agrolatgale plus” piedzīvojis gan apgrozījuma, gan peļņas palielinājumu. Mazumtirgotājs 2022. gadā apgrozījis 3,68 milj. EUR, pēc nodokļu nomaksas gūstot 400,15 tūkst. EUR lielu peļņu. Valsts ieņēmumu dienesta publiskotie dati rāda, ka aizvadītajā gadā arī audzis nodokļu apjoms, kuru samaksājusi SIA “Agrolatgale plus”. Ja 2021. gadā uzņēmums valsts kopbudžetā nodokļos samaksāja 532,88 tūkst. EUR, tad pagājušajā gadā tie bija 592,11 tūkst. EUR.

Lielāko nodokļu maksātāju TOP 5 sarakstu noslēdz AS "Preiļu siers".

Preiļu novada lielākie nodokļu maksātāji pēc 2022.gada samaksātās kopējās nodokļu summas valsts kopbudžetā:

1. SIA "Preiļu slimnīca": 1813,79 tūkst. EUR;
2. SIA "Agrofirma "Turība""": 825,65 tūkst. EUR;
3. SIA "Preiļu saimnieks": 801,12 tūkst. EUR;
4. SIA "Agrolatgale plus": 592,11 tūkst. EUR;
5. AS "Preiļu siers": 549,09 tūkst. EUR.

* Dati par Preiļu novada uzņēmumiem aprēķināti uz 08.06.2022.

**Vidējie rādītāji aprēķināti, izmantojot vidējo mediānu.

*** Informācijas avots datiem par uzņēmumu samaksātajiem nodokļiem un nodarbināto skaitu – Valsts ieņēmumu dienests.